

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (sven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepju n. pr. (Jan. 31-23) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ABRAHAM LINCOLN.

Danes praznujemo stoenajsti rojstni dan velikega Američana Abrahama Lincolna.

Vsako leto tega dne je običaj, da se spominjamo Lincolna. Spominjajo se ga vsi. Čimbolj se oddaljuje Amerika od Lincolnove dobe, tembolj ga poveljujejo ravno tisti, ki niso nikdar v svojem življenju občutili tako globokih simpatij do sužnjev in zatiranih slojev, kakor jih je občutil Lincoln. Ljudje, ki so pred par leti prepevali slavo Wilsonu in ki jo danes pojejo raznim Hardingom, se najbolj kremžijo, kadar pišejo slavo speve velikemu osvoboditelju sužnjev, čeprav je med Wilsonom, Hardingom in Lincolnom tak prepad kakor med zemljo in solncem.

Gospodje, ki danes v člankih in z odrov časte Lincolna, so ravno tisti gospodje, ki bi bili Lincolna obsodili na dvajset let ječe, če bi bil živel ob času zadnje vojne in označili človeško klanje za zločin, kakor je to storil za časa vojne z Mehiko leta 1847. Ravno tisti gospodje bi bili zaprli Lincolna v ječo, ako bi živel pred par leti za časa Palmerja in zrekel svoje nesmrtno besede o revolucionarni pravici ljudstva, ki jih je izrekel 4. marca 1861., ko je bil prvič vstolčen za predsednika Združenih držav.

Lincoln je bil elementalno človeški. Simpatiziral je s stavkujočimi čelivjarji v Lynnu in hvallil Boga, da imajo delavci moč, da se lahko upro nečutenim razmeram. Kot kandidat za illinoisko legislaturo je zagovarjal volilno pravico za žene. Politične jetnike je izpustil iz zapore, ne da bi si bil belil glavo z legalističnimi frazami; za teorije advokatov se ni brigal. Pravtako se ni zmenil za fraziranje političarjev. Ko so sužnjedrži v južnih državah provocirali civilno vojno, je bila njegova skrb, da se Unija ne razdere in da bo sužnost zamorcev odpravljena. V ta namen je vodil vojno in zmagal.

Lincoln je bil v resnici največji Američan 19 stoletja, najboljši človeški produkt. Njegovi nazori o življenju so se mu rodili v boju za obstanek in v njegovih govorih so besede, ki pričajo, da je Lincoln gledal v bodočnost s preoškimi duhom in videl čas, ko ne bo več izkoriščanja človeka po človeku.

Današnja ameriška aristokracija jekla, olja, premoaga, železnice in finance, ki pretvezno obožuje spomin na Lincolna, se bi gotovo zelo oddahnila, če bi mogla spaliti na grmadi velikega tega, kar je Lincoln rekel in zapisal!

Lincoln je izšel iz delavskega razreda, iz razreda bednih in razlačenih. Ameriški delavski razred je dal Lincolna Ameriki in svetu — zato pa Lincoln pripada samo delavskemu razredu.

ŽELEZNIŠKI RAVNATELJI ŽE SPET NE MOREJO SPATI!

Železniški ravnatelji so res obžalovanja vredni ljudje! Komaj so se rešili enih sitnosti, prihajajo že druge. Ako sami ne vidijo teh sitnosti, tedaj jih njih strokovno glasilo "Railway Review" prav zanesljivo opozori nanje. Za to se tudi ne smemo čuditi, ako železniški ravnatelji že v svojih sencah vidijo boljševike in komuniste, ki preže nanje, da jim odvzamejo železnice.

Senator Brockhart namerava predložiti predlogo, ki se peča z železniškim vprašanjem. To dejstvo je spravilo urednika glasila železniških ravnateljev iz ravnotežja, da stoka v članku, da se združujejo vsi boljševiški elementi proti železniškim ravnateljem, da jih uničijo.

In kdo mislite, da so ti boljševiški elementi? Glasilo železniških ravnateljev jih našteva in pravi, da so ti elementi: Ameriška delavska federacija, Ljudska legislativna služba, Farmaški narodni svet, železničarske bratovščine, Konferenca za progresivno politično akcijo in drugi.

In kaj zahteva senator Brookhart?

Preklic Esh-Cumminsove transportne postave. Odpraviti hoče sedem milijard dolarjev zvođenega kapitala in zahteva, da se železnice ocenijo samo na dvanajst milijard dolarjev, kar je prava vrednost železnic. Dalje priporoča, da se državam zopet vrne pravica, da bodo same določale voznino. Meddržavna trgovska komisija naj pa ima več pravice, da lahko govori, kadar železniške družbe kupujejo svoje potrebščine in izdajajo denar za popravila na železnicah.

In take zahteve so v očeh železniških ravnateljev boljševiške in komunistične.

Ako bodo železniški magnatje še dolgo časa na ta način vodili propagando v korist železniških privatnih interesov, ne bo kmalu več človeka v Združenih državah, razen veleindustrijalcev, velfinancnikov in njih podpornikov, kateremu bodo rekli, da je komunist.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Bishop, Pa. — Radi zadnjega dopisa, ki je bil iz naše nasebine, si nekateri še danes ne vedo pomagati, tako jih je poročilo od nas vjelo. Nikakor ne nameravamo s tem koga obrekovati, povedati pa resnico. Ko je bil tu zadnji pogreb člana društva št. 30. S. N. P. J., so ga pokopali po katoliškem obredu v Cecilu, Pa. Tukašnji gospod je napravil vse ceremonije ter pri pogrebu držal govor, da nas je lahko ozmerjal tiste, katerih ne vidi vsako nedeljo v svoji hiši. Bilo je med navzočimi precej zunanjih ljudi. Nekateri venci pri pogrebu so bili malo preveč rdeči in teh gospod ni pustil v svojo hišo. Gospod ne morejo videti rdečega.

V "hramu božjem" nas je bila skupina, ki nas je kmalu spoznal, da nismo njegove ovčice. Po svoji navadi je prišel lomastiti in pretiti, da bo hudič vzletel, kateri ne damo za cerkev in da nas bo vrgel na dno pekla. Saj vemo, koliko bi se on zmenil, če bi nas res pobral hudobec. Njemu se gre za naše dolarje, kaj bo z nami po smrti je njegova deveta briga. Če bi mu dajali denar, pa bi bil kmalu sposoben za nebesa. Za počit! Ravno tako se mi sdi, ko bi bil komedijant, kateremu je treba plačati vstopnino, če človek hoče priti v komedijo. Samo za denar mu je pa nič drugega.

Nam delavcem gre itak sila težko za denar, zato rojaki, otrešajte se vpliva takih mož, ne strahajte se pred njihovim peklom pa tudi ne veselite nebes, katere vam obljubljajo. Vera v take budalosti je šla v preteklost, le med nerazumnimi ljudmi, onimi, ki jim nese in blazneži še dobimo vernike, ki plačujejo na tem svetu vstopnino za raj ter se tresajo pred strahovitostmi pekla. Ali nimamo strahovitega pekla na tem svetu in za hudobca slabega človeka, ki dela zdražbo in nemir s svojim obrekovanjem. Nekateri hodijo v cerkev, spovedujejo se svojih grehov, zunaj cerkve pa obrekujejo poštene ljudi in želi jo drugim slabšo. Če prešturiramo takih ljudi znašajo, moramo pristaniti, da so hinavci in še oddalec se ne morejo po značajnosti primerjati takim, katerih govorjenje je pošteno in odkrito, ne obrekujejo, pa tudi k spovedi in v cerkev ne hodijo.

Strinjani se s dopisnic "a hriba", zlasti proti koncu, ko piše, da ne hodi v cerkev. Tudi jaz ne hodim več v cerkev, ker sem prišel do prepričanja, da to ni za pametne ljudi. Tako bi morale storiti vse ameriške Slovenke, čeprav je neka klepetulja v naši nasebini primerjala s kravo tisto žensko, ki ne gre v cerkev.

Pozdravljam vse napredne Slovence in Slovanke, naši Prosveti pa želim veliko naročnikov. — Mary Kočvar.

SLIKE IZ NASELBIN.

Springfield, Ill. — Pri nas nas predujemo v vseh oziirih, še največ pa pri naši fari, kajti sedaj imamo kar dva gospoda, in sicer je eden za Slovence drugi pa za Hrvate. Prejinski župnik je pripeljal drugega iz starega kraja, kamor je bil šel na "lustrajžo". Stanovanje imata dovolj veliko, to je osem sob, kar vsekakor zadostuje za dva možka. Jaz imam kopico otrok, pa imam le tri sobe. To mi zadostuje, ker mora še tako biti, če je pa taka "božja volja".

Sedaj se še nekako dobro dela, a čeprav je pogodba med rudarji in operatorji podpisana, je malo upanja, da bi bilo kaj prida obrata, posebno skozi poletje se ni na dežati. — Vreme smo imeli do zadnjega precej toplo, zadnje dni pa je bil mraz in snežilo je kot za stavo.

Povedati moram malo o mojem bivanju v bolnišnici. Prvo ko prideš noter, te ne vprašajo, kaj ti je, kako si bolan ali bolna, glavno je, da greš k spovedi ter k maši, drugo bo že bog dal. Kakaka prisilodarija, reveži naj se zadovoljijo s molitvijo, za bogatino pa je dobra potreba in skrbna nega, ako so bolni.

Nekega dne je prinesla katarica meni in neki Litvinski umazano vodo, kjer je rekla, da naj pomodimo prste ter se pokrižamo. Štirikrat toliko nas je bilo v tisti sobi, pa bog je bil samo za naju, druge ne vem, v kakinega so verovali. Jaz pravzaprav ne

verujem v nobenega. Kajti če le malo premislimo vse kar se dogaja dan na dan, moramo priznati, da je dolar vsemogočen. V tega paš verjamem, da ima moč.

Ob tednu so mi prinesli račun, ne da bi vprašali, če imam denar ali ne. Zakaj bi bog ne plačal za siromaka, ki ga toliko moli. Da nisem članica naše pokroviteljice S. N. P. J., bi mi bila slaba predla. Dasi ni veliko, z dolarjem na dan bolniške podpore se veliko olajša siromakovo gorje, ki ima kopico otrok.

Že precej časa nisem nič kaj zdrava, nič pravega veselja nimam, edino kar mi še ugaia in me zanima, je list Prosveta. Jaz me samo to, da pride tako poredkoma. Včasih dobim kar tri skupaj, potem moram pa zopet čakati, da se mi vse branje zmeša. Že od mojih otroških let zelo rada berem, a le napredno čtivo. Včasih me doseže tudi list Edinost, katere čtivo mi pa ne ugaia in bi bilo k večjemu še za male otroke, ne pa za pametne ljudi. Jaz bi tudi otrokom kaj takega ne dala čitati. Kar list piše, presega že vse meje. Torej ljudje še vedno verujejo, da je bog ustvaril cel svet v enem tednu. Kaka nesmisel! Pravijo, da si drugače ne morejo tolažiti, kot da je neka višja moč — bog ustvaril vse to stvarstvo. Jaz pa si potem ne morem tolažiti, kdo bi bil potemtakem ustvaril boga, če res eksistira. — Večletna članica S. N. P. J.

Olmits, Iowa. — Dne 4. februarja se je pripetila nesreča na progi železnice C. R. T. P., in sicer med mestoma Charitan in Williamson, Iowa. Iz Teperarija je vozil tovarni vlak obložen s premogom, ki je došel do glavne proge in tam ustavil, da se prepriča, če je proga odprta. Ko se je prepričal, da je proga pota, za ta vlak, je začel počasi vrtiti na glavno progo, a v tem je prisopihal osebni vlak in trčil ob tovornega. Trčanje je bilo tako silno, da se je vnel celo "kabusi", ki je zgorel. Nekateri so dobili težke poškodbe, in med temi je 13 potnikov, oba strojnika in kurjača. Dogodilo se je to na Rock Island železnici, česar seveda ne bo hotela biti kriva družba, temveč bo akusila povzročitelje nesreče poiskati med siromakimi delavci. — Frank Vrbčan.

Livingston, Ill. — Tušnega srca naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da je dne 22. januarja umrla moja soproga Mary Pelko po dolgi in mučni bolezni. Več kot leto in pol je bolehal za protarsko morilko jetiko, ki jo je potem uničila v prezgodnji dobi, starosti 41 let.

Rajnice je bila članica naše matere S. N. P. J., pri društvu Bratje va za enega, št. 96, katerega članstvo ji je darovalo venec v zadnji pozdrav kot zvesti članici in se udeležilo pogreba dne 24. januarja, ki se je vršil po katoliškem obredu.

Zahvaljujem se vsem za vence in cvetlice, onim, ki ste se udeležili pogreba, stali ob strani in nas tolažili ob uri žalosti, ko smo izgubili skrbno mater in svesto ženo. Zapustila mi je sedem otročičev. Zapušča tudi pet bratov, katerih eden biva v Ameriki v Jene-lindu, Ark, po imenu Loe Kolenc, ostali štirje pa v stari domovini. Doma je bila iz fare Kostrenea, Čačavas, na Spodnjem Stajerskem.

Otroci, ki jih zapuša so stari od štirih do 19 let in so: Josip, Frank, Mary, Agnes, Barbara Tilka in Ana. — Nepozabljeni so-progi želim miren počitek. Naj ji bo lahka ameriška gruda. Žalujoka ostala družina. — Frank Pelko.

Cheat Haven, Pa. — Tu ni sploh nič dela in tako sem moral tudi ja spraviti skupaj svojo priljgo, da grem s trebuchom za kruhom. Ko sem prišel na kolo-dvor, me pozdravi rojak. "Helo, kam pa ti," mi pravi. "Dela ni skat, saj vidiš, da tukaj ni nič." — "No, potem pa greva skupaj," je zavrnil, kajti bil je tudi on odpravljen kakor jaz.

Mahnila sva jo na Gameson No. 9. Rojaki, to vam je rovi Vo-de je v njem toliko, da sem se moral vvesti konju na hrbet, da sem srečno prišel do prostora, ki ga mi je odkazal predelavec, da bom tam vozil. Vesel sem bil, da sem srečno prebrodil čez to "Rdeče morje", toda smolo sem imel. Nesreča me je doletela v sredi. Pognal sem konja in šlo je nekaj časa, v tem pa se je ustavil. Šel sem gledat, kaj je živali,

LINCOLN V RUSIJI.

(Iz A. R. Williamsonove knjige "Through the Russian Revolution").

V Nijem sem se seznanil s mehanikom Sartovom, ki me je povabil na svoj dom. V kotu družinske izbe je stala dolga puška.

"Vsak delavec v Rusiji ima danes puško", je pojasnil Sartov. "Nekdo smo se bojevali za carja, ampak danes se bojujemo zase."

V drugem kotu je visel ikon sv. Nikolaja, pred katerim je gorela drobna svečica.

"Moja žena je še vedno verska", je zopet pojasnil Sartov. "Ona veruje v svetnike in pred tistim ikonom pali svečo ter moli zame, da bi me sveti Nikolaj srečno privedel iz revolucije, haha!"

Hotel me je prepričati, da se mu sdi vas stvar silno smešna.

"Naj veruje v Boga in svetnike, haha! Škode ni nobene. In svetniki so čudni hudiči... Ako zmagamo, bodo oni zahvalje ni, haha!"

Družina si je postala na podu. Sartov mi je ponudil svojo posteljo, ker sem Američan. Oni so vajeni ležati na podu, je rekel do broduška.

Slušajno sem se ozrl v tretji kot sobe. V svitu mehke luči me je pozdravila s stena veliki, upadli, koščeni obraz Lincolna. Da, bil je Abraham Lincoln s znano brado in napeto ustnic! Iz pijonirake ko-še v lesovju Illinois je prišel v delavčvo kočbo ob Volgi! Čes pol stoletja in pol sveta je živnil ogenj iz Lincolnovega srca in se do-taknil srca ruskega delavca, ki je hrepenel po luči...

Njegova žena je štala sv. Nikolaja, velikega čudodelca, on je pa častil Lincolna, velikega osvoboditelja. Z njegovo sliko je počastil svoj dom — in potem je storil še nekaj. Na prvi Lincolna je pripel velik in rdeč gumbar, na katerem je beseda: Boljševik.

Sartov je vedel malo o Lincolnovem življenju. Znal je le toliko, da je Lincoln sovražil krivico, osvobodil zamorske sužnje in umri kot mučenik. Po njegovih mialih je bil Lincoln najbližji boljševikom. Zato mu je izkazal po svojem mnenju največjo čast s tem, da mu je pripel na prvi na aliki rdeč znak.

a videl, da ne more izpeljati iz blata.

Za me je prišel pravi krišev pot. Konja nisem mogel dobiti ven. Poklical sem pokladalec proge, ki je prinesel kramp in lopa-te in tako se mi je po enournem pritanju posrečilo rešiti živali ne-prijetnega položaja. Tako je ve-činoma po teh rovih in rojakom bi svetoval, če nameravajo v Westmoreland county, naj gredo rajše v gozdove, bodo bolje o-pravili. Jaz sem komaj prišel živ nazaj k svoji ženi iz onega rova, da me skoraž ni posmala. Tako mislim, da me ne bo kmalu več mikalo, da bi šel iskati delo v Westmoreland.

Rojaki tam morajo iti na delo ob 3:30 zjutraj, z dela pa ob 3:30. Tako zaslužijo od \$5 do \$6 na dan. Kompanije tako lakorišajo rudarje v westmorelandskem okraju, da takega še nisem videl, čeprav še delam po premogorovih 12 let.

Pozdravim vse čitatele Prosvete. — Tony Bojano.

"Bogu dopadljivo delo."

Liberalci in klerikaleci košanske fare so se gledali kot pes in mačka. Govorniki obeh strank, ki so nastopali na shodiš so bili kamenjani od pristahev druge stranke, nastajali so mučeniki kot baje nekdanji sveti Štefan. Tudi domači velmože niso bili varni in pogosto so jih dobili po plečih. Ko so naklestili liberalca, si je župnik zadovoljno mel roke, nasprotno pa grmel nad lumpi in barabami zunaj in znotraj cerkve, če jih je dobil kateri njegovih pristahev.

V Nadejanem Selu je živel muzikant s harmoniko, ki je imel malo kmetijo in redil dve ali tri krave, družina pa je štela 10 do 11 glav. Imenovali so ga France. Tako je moral France z veliko družino gledati za postranski zaslužek, če je hotel, da niso trpe-li pomanjkanje. Bil je priden delavec, a tudi meh harmonike je znal raztezati in zagosti je znal, da je bilo veselje. Če je hotel kaj zaslužiti s harmoniko, je France šel s fanti.

Fantje niso nič kaj mogli ka-plana pri Svetem Mihatu, iz eno-stavnega razloga, ker je bil velik nasprotnik plesa, in kaj radi so mu valed tega ponagajali. Kaplan v resnici ni bil niti najmanj sa-stopnik tistega, ki je učil ljudi ljubiti, kajti on je spretno huj-skal in tudi sovražstvo je znal se-jati. Tako je tudi kaplan nagovo-rijl "Marijine sinove", naj razbi-rijo Francetu harmoniko, kar se je tudi zgodilo. Kaplan je dobro vedel, da je France nedolžen, ki mu ni za drugače kot da zasluži, da skromno preživi svojo števil-no družino, pa vseeno je zapelja-ne našantal proti njemu.

Tako so nekega popoldneva ali vaški fantje z godcem v neko pol ure oddaljeno gostilno, iz ka-tere so se pozno zvečer vračali domov. "Marijini sinovi" so jih čakali oboroženi s vilami in drug-im. Fantje so veselo peli, godec pa jih je spremljal s harmoniko, a v tem je nenkrat padlo od za-daj po plečih. Drugi so zbežali, samo godec s harmoniko je ostal za štev naštunanim podvirjan-

cem, padel je z veliko rano na glavi, ki mu jo je eden napadal-cev prisadil s vilami. Harmoni-ko, ki je že v tedanjih časih sta-la nad tri sto kron, so raztrgali na tisoče kosov, muzikanta je na tleh vsega nabili, potem pa zbe-žali. Nekaj godčevih tovarišev se je ejunačilo in šli so gledat, kaj je s njim. Našli so ga nezavest-nega. Vsi so mislili, da ne bo ni-kdar več okrevaj in res ni mogel par mesecev iz postelje, za delo pa ni bil več kot leto dni. Sploh je od tedaj bolehal in ne vem, ali še živi ali ne. Ko je častiti gospod kaplan isvedel, kaj so naredili oni, ki jih je nahujkal, pa je re-kel: "Storili so lepo in bogu do-padljivo delo!"

Čeravno se je kmalu izvedelo vse, kdo so bili pobijalci, ni bil nobeden kaznovan. Župan in vsi modri obitniki moške, ki so bili seveda vsi sami klerikaleci, so s gospodom vred izpovedali, da so bili napadalcem sami angeli, napa-deni pa samo lumpje in baraba. Posebno gospod je znal kaj prist-no lagati in svijati oči proti ne-bu, tako da je imel kmalu vs obkino in farno za seboj.

Vse drugače pa je bilo, ko so malo potem neki slikovec napadli župana bližnje vasi. Takoj so bili štirje fantje vkljenjeni in odgna-ni v preiskovalni sapor, ki pa so bili kmalu izpuščeni, ker jim ni-so mogli ničesar dokazati. Še se-daj se čudim, kako da gospod ni-so nobenega obdolžili in držalo bi bilo.

Ako so še taki strankarski bo-ji tam, ne vem, kajti od teh do-godkov je minilo že dolgo vrsto let. Čudno, da se nikdo ne ogle-si, saj nas je veliko iz postojn-akega okraja. — Ž.

VESTI IZ PRIMORJA.

Aretacija učiteljev na Krasu. Policija je aretirala, ni znano če samovoljno ali po povelju kake oblasti in katere, več učiteljev na slovenskih ljudskih šolah na Krasu.

Večina njih nima nič opraviti s političnim gibanjem. Samo dva izmed njih: Pahor in Hreščak, sta naša sodruga; prvi je iz Se-lane, drugi iz Gorenjskega.

Bile so napravljene hišne preiskave pri znanih naših sodrugih, ki so bili seveda brezspesne.

Predsednik Učiteljske zveze Jul. Benedičje se je zavzel za stvar, a brez kakršnega zadošče-nja od strani oblastev.

Aretiranje se baje obdoljuje, da niso nič manj nego — sklice-vali tajna zborovanja ter organi-zirali zarote — ne ve se proti ko-mu...

"Delo", glasilo slovenskih in hrvatskih komunistov na Primor-skem, ki je prenehalo v zadnjem novembru, je začelo zopet izhajati v Trstu. List izhaja tedensko.

Ali želiš znati pravilno pisat in čitat angleško? Naroli si "Slovensko-angelsko slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Fovest "Jimmie Higgins" je sprolo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

Jostip Jurčić.

Hči mestnega sodnika.

Izvirna zgodovinska povest iz 18. stoletja.

(Dalje.)

"Deklica" — pravi — "jaz vem, kaj govorim in nikakor ne morem razumeti, kako se upaš popravljati moje besede. Ravno s tem si se izdala. Pa to ti povem, in bodi uverjena, da se bom tudi držal tega, kar pravim: dokler bo z enim prstom gibal tvoj oče, toliko časa ne boš z tem človekom govorila besede. Če zdaj ne spoznaš, da hočem samo tebi, ne sebi dobro, spoznala boš kasneje."

Deklico zalijo solze, objame očeta in pravi: "Ne jezite se name, oče, ničesar ne bom storila, kar bi vam ne bilo po volji."

3.

Koliko nas je: eden je Sušnja, Piruh je eden, to sta dva, jaz sem eden, smo trije, Kolček štirje, vsi smo vkup, kaj nismo? —

Tako je zvečer ob devetih šel mestni stražnik Bojce svojo kompanijo bojovnih, s strahovitimi sulicami oboroženih mož, ki je stala pred malo leseno hišo ne daleč od vrta, ki je bil za vratom mestnega sodnika. Bojce je bil dvakrat nižji mož kakor njegovo orožje, že precej prileten in grozovito suh. Tudi njegovi tovariši ali podložniki, kakor bi se morali pravilneje govorilo, zakaj Bojce je bila danes dana velika oblast, da je zapovedoval svojim nestrastnim organom mestne varnosti in mirnega spanca, tudi ti so bili precej nestrastni na videz razen gospoda Sušnja, ki je bil — nezvest svojemu vse časti vrednemu imenu — navzlic grbasti svoji postavi vendar le nekaj obilnejši čez trebuh, baje zato, ker ni bil oženjen in je grozno rad jedel.

"Vsi smo, samo Podplatnika ni!" reče Piruh.

"Pa zakaj ga ni, vprašam jaz!" — odgovori Bojce s svojimi veljavni glasom. "Ali ne ve, da ga bom jaz zatočil jutri zjutraj pri gosposki? Zakaj tega ne ve? Kaj bi pa bilo, če pride pet tatov roparjev, razbojnikov ali hudodel-

cev? Jaz vprašam, kaj bi bilo, ker smo mi samo štirje?"

"Podplatnik je dejal, da ga zobje bole in njegova babnica je bolna," odgovori Piruh.

"Marsikoga bi zobje boleli, in marsikje kdo bi ostal pri babnici doma. Jaz si ga bom zaznamoval. Ali kaj, če jih pride pet ali pa šest?"

"Vpitje bomo zagnali, da bodo ljudje na okna in na vrata prihajali, pa vsi zbeže," pravi Kolček.

"Dobro si govoril, Kolček! Vpitje, da, vpitje! Ali jaz ga bom zaznamoval? — Kaj je tvoja dolžnost, Kolček? Kaj boš storil, če boš koga videl?"

"Povprašal ga bom, kdo si in če ni dobro odgovoril, ga bom uklenil," odgovori Kolček.

"In če ti bo utekel?"

"Ujel ga bom!"

"Dobro si povedal! Ti Kolček in ti Sušnja ostaneta tukaj okrog in varujta. Midva pa greva nekaj hiš dalje in bova strašila nekoli Grniščanikove hiše. Ako bi se kaj zgodilo, zavpijta he! ho! — in brž ava midva tukaj; če midva kličeva he! ho! pritecita pa vidva."

Po tem izbornem in poučljivem razgovoru se razidejo.

Toda komaj je bil Bojce s Piruhom odšel, se začne Kolček in Sušnja posvetovati, kam bi se dalo nekoliko nasloniti, da bi bila noč krajša. Kolček je hotel, da bi bil za sodnikovem vrtem malo razkorajil na travo in malo podremal, ali Sušnja je dejal, da bi tam utegnili kaka kača zver prilesti in se človeku v usta skobacati, kar bi imelo zle nastopke, kakor so: bljuvanje, gnus do jedi itd. Tako sta torej hrabra stražnika sklenila, da ni na svetu boljšega, nego leži na klopi pri bližnji hiši, ravno nasproti sodnikovega vrta.

Kolček je komaj ležal in že je po debelo hrčal in spal. Sušnja pa iz dveh razlogov ni mogel zaspati, prvič, ker je bila klopiča, na katero se je bil razpoložil, malo preozka za njegov obili životek in se je moral vedno z rokami držati za rob, da ne bi v sanjah padel na tla, drugič pa je bilo to ležišče malo pretrdo zanj. Ko je torej mož videl, da iz spanja ne bo nič, se je sklonil nekoliko pokonci, da je sedel. Kaka dva pota je prav nevoščljivo po-

gledal svojega tovariša Kolčka in si mislil, zakaj ta lahko spi, jaz pa ne. Ali kakor za tolažbo mu je prišlo na um, da ima nekaj za dati v usta — ne sicer tobačne pipe, zakaj te niso še ljubljane, ampak — tolsto klobasico. To za torež mož tiho iz sepa izvleče in ravno tako akrbno odgrizne četrtno, da se ne bi zbudil tovariš, zakaj potem bi mu bil moral po spodobnosti dati nekaj za poskušajo, katero svojstvo vendar Sušnja ni bilo nič posebno priljubljeno. Ne smemo pa menda tudi pozabiti, da je sulico vedno tiščal med kolena in kadar je sapa zašumela, strahoma nehal sveziti, če je tudi polno imel založeno, ter tako dolgo počakal, da je vedel, da ni nič. Nekateri potem pripovedujejo, da tudi zavoljo tega ni mogel spati, ker ga je bilo malo strah. Mi ne vemo, kako je ta reč.

Kaj je Sušnja zdajci začel strmeti tja ob sodnikovem vrtem in zakaj je zadnji kos klobase hitro pogoltnil, da bi se bil skoraj zadavil?

Videl je prihajati tropo mož v plaščih. Bilo jih je eden, dva, pet jih je! O ježi! In ves živ je začel Kolčka drezati v noge in ga buditi.

"Kolček! Vstani, brž vstani! Kolček!"

Ali Kolček je grdo zarendal v spanju in ni hotel biti tako dober, da bi bil vstal. Še bolj milo ga je jel prositi Sušnja in naposled je vendar Kolček vstal, obe roke pomoli od sebe in se razpotegnil vprašaje:

"Kaj ti je li? Kaj mi ne privoščiš urice spanca?"

"Poglej, pogledaj, tam doli! Pet jih prihaja, to niso meščanje. Kaj hoče?"

"Zavpijva, pa bosta še ona dva prišla," pravi Kolček.

"O, za Boga nikar!" odgovori Sušnja. — "Jaz sem slišal, da je enemu nekaj zaklepetalo kakor meč. In če vpijeva, bodo naju leteli prej slišali, kakor Bojce in Piruh, in polijejo naju do smrti. Jaz ju grem poklicat, ti pa čakaj tu!"

"Ti ne moreš nič teči, jaz grem, ti čakaj!"

Rekli Kolček zbeži. Sušnja pa se zmuza tja do vrta in se stisne ob njih, a sulico dene ob sebi. Hotel je potrkati, da bi mu kdo pri-

šel odpret, ali domislil se je takoj, da vsaj hiši stanuje samo žena stara kakor zemlja, a globo svojo dekle. Torej ni bilo drugega pomočka nego vse svetnike in svetnice na pomaganje poklicati in sree ohrabriti. To je Sušnja, moder možanec, tudi storil in hrabrega duha vzdihnil! Še molitvico do angela varuha ter čakal. Kolčka z Bojcem in Piruhom le ni bilo, oni nernani možje, ki gotovo niso bili meščanje, pa so se bližali bolj in bolj.

Četudi neradi, vendar moramo popustiti svojega Sušnja za nekaj trenutkov, da se ozremo po možeh, ki so imenovanemu revežu napravili toliko strah. In res, če reč pregledamo kakor je v istini, pet krepkih bradatih in oboroženih korpjakov, Sušnjevo obilost čez živit in njegovo negibnost, katero je na skrivnem tajil, a vendar sam gotovo najbolje poznal, njegovo nerodno orožje in še več drugega, ne smemo trditi, da je bil ta naš častiti možni čuvaj spoštovanega ljubljanskega mesta preveč ljubljaliv, temveč moramo si domisljati, kakobi se bil morebiti nas kdo tresel, ko bi bil stal na njegovem mestu. In le, če si s to lučjo svetimo, spoznamo, da je mož v tej imenitni noči zaslužil, da bi mu omenjeno mesto in njeno svetovalstvo, ko bi hotelo biti pravilno, postavilo spomenik zaradi tega, ker se ni od straha zgrudil pri svojih vratih.

Prišli so tuji možje tja do sodnikovega vrta in se ustavili pri vratih. Eden se je postavil prednje in jim je dejal napol tiho:

"Tukaj hodite gori in doli, po dva in dva, pa vedno pazite, če kdo pride, da ga odpravite. Eosebno kadar vam bom z vrta dal znamenje, gledite, da ne bo nikogar tukaj, zakaj ne bi hotel, da me kdo vidi. Kmalu bom opravil in potem bom skrbel, da doboste pijačo za vso noč."

"Kaj hočemo, če kakova mesta na podgana pride, tistih suhopetih čuvajev?" ga vpraša eden.

"Najbolje, da jih pustite pri miru, zakaj premalo nas je in tega bi tudi ne imel rad, da bi se pričkali z njimi."

"Ne hojimo se jih pa res ne, če pridejo vai vkup —"

"Ali tega nečem, da bi nastal kakšne tepež. Jaz bodem morebiti še kdaj utegnil hoditi to pot."

(Dalje prihodnj.)

Kriza premogovne industrije.

New York. — (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Ob zveščku lanske premogarske stavke je federalna vlada ustanovila poseben odbor, ki naj preišče in prouči stanje premogovne industrije, v vrhu, da se na podlagi vgotovljenih dejstev najde način, kako naj se pride do zdravil razmer v tej industriji. Ta odbor (United States Coal Commission), je sedaj izdal svoje prvo poročilo.

V istem je rečeno, da premogovna industrija vsebuje pravzaprav tri med seboj odvisne industrije: izkopavanje premoga, prevažanje in razpečanje. Kar se tiče števila zaposlenih oseb, premogovne industrije prednjači vsako poedino tovarniško industrijo in prihaja takoj za prometom in poljedelstvom. Okoli tri četrtine milijona ljudi je zaposlenih v tej industriji, od katerih 90 odstotkov dela v jami. Investirani kapital se ceni na 2,330 milijonov dolarjev, od katerih je 430 milijonov vloženih v antracitne in ostalo v bituminozne premogovnike. Imamo le 174 podjetij za izkopavanje trdega premoga — in od teh osmorica kontrolira 70 odstotkov vse letne proizvodnje; na drugi strani pa imamo najmanj 6,000 podjetij, ki proizvajajo mehki premog v trgovinske svrhe, ne da bi vpoštevali tisočero malih zasebnih jam. Ves izkopani mehki premog se uporablja približno v sledečih odstotkih: železnice 28; tovarne 25; industrija koksa 15; hišne potrebe, 10; železarne in jeklarne 7; javne naprave 7; izvoz 4; parkiri 2. Približno 180 železnice prevažajo premog iz premogovnikov v razne kraje. Ker so železnice največji odjemalci mehkega premoga, in ker premog — mehki in trdi — predstavlja tretjino vseh železniških nakladov, je vprašanje železnice tesno spojeno z onim premoga, in interesi teh dveh industrij so vzajemno odvisni. Pa niti s prevažanjem ni še izčrpano vse polje premogovne industrije. Računa se, da je po vseh Združenih državah preko 90,000 kupovalcev premo-

ga na debelo, in da se ta spravlja v zvezo s producenti premoga, treba precej razvitega sistema razpečavanja. Poleg nekolicin stotin veletrgovcev je še kakih 3,500 manjših posredovalcev. Prodajalec premoga na drobno pa je kakih 38,000, ki razpečavajo približno 130 milijonov ton premoga, t. j. 14 odstotkov vseh bituminoznega premoga in dve tretini antracita. Skupni stroški, ki jih računajo železnice, prodajalci na veliko in oni na drobno, večinoma presega ceno premoga ob premogovniku.

Od 1. 1916 naprej smo imeli tri dobe visokih cen premoga, in zvezna premogovna komisija trdi, da v dveh slučajih izmed teh treh treba vzrok draginje pripisati delavskim sporom. Kjerkoli naj bo vzrok in vpravičenost teh sporen, je jasno, da vedno ponavljanje teh kriz produkcije in razpečavanja premoga bi bilo neznosno. Odgovornost za poravnane sporov je v prvi vrsti stvar industrije same.

V zaslišanjih pred komisijo se navadno trdi, da temeljni razlog pomankanja in visokih cen premoga je pripisati nezadostnim prometnim sredstvom. Po mnenju komisije pa "pomankanje kar" ni vedno posledica okoliščine, da imajo železniške družbe nezadostno količino voz za prevažanje premoga. "Pomankanje kar" je deloma pripisati okoliščini, da je bil promet nenehkrat preobremen s prevažanjem premoga. Le s tem, da bi železniške družbe vložile denar v zgradnjo voz daleč čez primerno potrebo, bi se — po mnenju komisije — moglo pričakovati, da bi železnice utegnile v par tednih nadomestiti posledice večmesečne stavke.

Po mnenju komisije so delavski spori in prometne težave neposredni razlog za pomankanje in visoke cene premoga, ali temeljni razlog za vse to go: nerednost povpraševanja in pretirani razvoj premogovne industrije. Leta 1920. se je uporabilo mnogo premoga, ali premogari so delali povprečno le po 220 dni na leto; leta 1921, ki je bilo slabo leto, kar se tiče povpraševanja po premogu, pa so premogari delali povprečno le po 149 dni. To nizko število delovnih dni je posledica pretiranega razvoja industrije. Imamo več premogovnikov in premogarjev, kot odgovarja potrebam dežele. Celo večjih največjega povpraševanja po premogu, premogovniki v celoti ne obratujejo na polni čas. Dasi dežela ni bila nikdar v sta-

nu, da bi tekom leta uporabila več kot 579 milijonov ton mehkega premoga, vendar današnja izdanost vseh premogovnikov znaša čez 800 milijonov ton. Tekom zadnjih štirih let je število bituminoznih premogarjev stalno raslo, dasi je povpraševanje po premogu padlo. Vzdrževanje prerazvite industrije pa se zrcali v visokih cenah premoga, ki jih občinstvo mora plačevati. Kako breme teži na industriji valed pretiranega razvoja, si — po mnenju komisije — lahko predstavljamo, ako pomislimo na prebitek investiranega kapitala in na prebitek morda 200,000 premogarjev z njihovimi družinami, ki jih industrija mora vzdrževati.

Nerednost povpraševanja bi se po mnenju komisije znatno odpravila, ako bi se prizadevali tekom spomladi in poletja, da bi shranili v skladišča premog za jesensko in zimsko rabo. To se priporoča vsem konsumentom — železnicam, javnim napravam, industrijam in pocedencem, ki potrebujejo premog za hišno rabo. Čim bolj se bo industrija in občinstvo ravnalo po tem priporočilu, tem bolj je pričakovati večjo rednost v razpečavanju premoga in nižje cene tekom sezone največje potrebe. To bo tudi prispevalo k bolj stalnemu obratu premogovnikov tekom poletja valed boljšega izenačenja zaposlenosti skozi vse leto in tako pospešilo stabilizacijo te industrije. Železnice bi tudi imele korist od tega, ker bi prevažanje bilo bolj enako skozi vse leto. To bi mnenju komisije vplivalo na znižanje cene za konsumente.

Delavci brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške.

POTREBUJEMO — dekle za splošno hišna dela, trije v družini. Dobra hiša za pravo stranko. 6848 Thomas Blvd., Pittsburgh, Pa. (Highland 7789. Bell Phone)

(Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, kmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poakuite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje. Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Zgodbe o nekaterih krščanskih čednostih in nečednostih.

IVO BORLI.

(Dalje.)

Pa je ubogi Janez enkrat res celo poskusil, a kaj ko reč ni imela ne nog ne glave, vrhu tega pa je drhal še zapazila, da je nesrečnejši zraven še za vrstom zardel. . . In obsula ga je sedaj s tako ploho nečistosti, da je moral zbežati. . .

Gospod narednik pa je mislil, da noče, in je postal zlohoten. Še potuho je dajal odslej nemarnejšem, da so gromadili čim večje kupe nesnage okrog uboge krčve.

Toda vsi navali na Janezovo potrpežljivost in pohlevnost so bili zaman. In celo še eno in še skoro neverjetno preskušnjo je prestal: izbruhnila je bila vojna, in uvedli so aprovizacijo in druge vrste čakanja. Pripovedovali so takrat plehek dovtip, da je tiste dni sveti Peter, videč vse to, podražil rankega Joba, češ: stavim, da bi zdaj še tebe izpodneslo, če bi bil doli. Job da je stavo sprejel, pa se šel borit za novi rekord; no, že čez tri dni se je vrnil, češ, stava ne velja: takrat ga je akual Bog, zdaj ga pa je hotel hudič! Pa naj bi bila vzdržala dekleta, ki jih je po vrsti najemala ljubica Janezovega stotnika! Tudi voljaki niso, ki jih je stotnik pošiljal potem tja — drug za drugim so se javljali na fronto. Tu pokaže narednik na Janeza, in glej, ni jih prevaril nad!

Pa si je tako morda še glavo rešil. Zakaj sešoma sta bila ostala s gospodom stotnikom sama od kompanije doma.

Vendar trpinu ni bilo usojeno živeti. Ko so postavljali za Rdeči križ visok mlaj, da bodo stremlji plezali po klobase nanj, jih je moral iti obožat ravno na Janez. Pa se mu je zavrtelo in je padel do smrti. Višine niso bile zanj, on ne zanje. . .

II.

A.

Zdaj pa takoj za njim na oni svet: Janez še stoji na ravni pred nebeškimi dvori. In kolikokrat mu mora pomigniti nam že znani sprejemavec, da se mu zazdi skoraj sumljivo. No, ko mu pogleda v lice, takoj spozna, da ni pomote.

Celo eden boljše, če ne najboljše vrste se mi zdi! Ravno zato stopi noter, da pogledaše še oni.

"Bogami! Saj je skoraj nimaš pege!" se zavzame notri tisti gospod, ki ga poznamo še od Hudnika, ko najde Janezovo stran. Kar v četrti oddelek pojdi — saj bi bil skoraj drugega vreden.

Pa imajo takoj križe žnjim, že ko ga preoblaščijo. Kar obe roki drži od sebe, ko ga hočejo ogrniti v dragoceni plašč, in pred bisernimi sandali izmikava noge, da je že vse nestrpno. Tisti

pastirski klobuk pa, seveda ves posut z dragulji, ki mu ga denajo na glavo, v spomin na njegov zemeljski poklic, takoj sname in ga drži v rokah.

Kako obotavljanje pa šele tam, ko prestopi prag svojega novega bivališča! Spremljevalec ga je nevoljen parnil kar čez in ga potem pustil, naj napravi, kar hoče. Pa se obrača sem, obrača tja, in po samih prstih stopa čim bolj vstran poti. . .

— No, ali ni kaj prav tu pri nas? ga nekoli-ko teznega obraza zapraša nadzornik, ki mu je prišel ravno nasproti in vidi to menejanje.

— O, gospod, preveč lepo je — saj nisem vreden! . . . zastoče ranjki Janez.

— Ali si vreden ali ne, to odločimo mi in ne ti! ga strogo zavrne nadzornik. Izvoli tu gori po ti poti in izberi si kraj, kjer želiš prebivati.

Janez uboga, a rajši bi bil, ne vem kje. In moj Bog, kaj bi si šele izbiral, saj je povsod le še lepše, ko naj bi bilo vendar vsaj malo manj. . .

Gleda, se umika, se odkriva, se priklanja, ne ve, ne kam, ne kako. . .

No, kje boš zaslišal naenkrat spet nadzornikov glas za seboj, ko je že precej daleč gori proti sredi. Ali si si še izbral ali si nisi? Nimam preveč časa, veš!

— O, gospod, saj to vse ni nič zame. Usmili se me — kam bi jaz sirota v tolikem bogastvu! Reel ti! — kamor me deneš, bo dobro, predobro. . .

Svetnik ga dolgo gleda, pravzaprav meri od pete do glave, in potem s ostrim glasom pokaže tja proti vratom — peti oddelek:

— Stopi tja skozi tista vrata, javi se tam nadzorniku in povej, da sem te jaz poslal! Bo že razumel, kak ptič si, čeprav takega tu še nismo videli!

Janez razume, da se je zameril, a kaj poma-ga. . . Založen in potrt se napoti proti odkazanim vratom in plaho stopi skozi.

Hvala Bogu, vendar malo manj bliščavine! . . . Ampak le hudo je še, le hudo! In tudi ta nadzornik stika obrvi, ko mu pove, odkod prihaja.

— Tega pa še ne! Oglej si no, in pridri mi potem povedat, ali sem vsaj mi zate! pravi s trdim glasom in ga hoče pustiti kar sredi poti.

— Čakajte no, gospod! zavjaka Janez in sam pokaže proti vratom v šesti oddelek. Če je tam kaj lepo, bi prošil —

— Zgodi se tvoja volja! se zaameje svetnik in se ubogemu Janezu do tal prikloni.

In kakor nekoč s ranjima Hudnikom in Rinešem navgor, tako gre zdaj s našim Janezom akoro bliskoma navdol: še tisti dan jo je ešečno primahal v deseti oddelek! Kar skozi je šlo, kakor da si ogleduje kak muzej. . .

— Ti si pa brihtna firma! ga pozdravi deset-najski nadzornik, ki mu je bil ravno nebeščan iz devetega oddelka pritekel poročat o "novi pridobitvi." Upjamo, da se vsaj tukaj ustanovi! Zakaj drugače bi res prišli v nekako zadrego s teboj. V nebesih biti, pa nezadovoljen — menda boš le ti razumel, da je stvar malo čudna! Svarim te torej!

(Dalje prihodnj.)

Influenca

napada ljudi s veliko hitrico. Hud prehlad, bolečina v glavi, hrbtni in drugih delih, bolečine v mišicah, mrzlica in splošna onemoglost so nekatera znamenja te bolezni. Kaj naj se stori za to? Ostanite v postelji ali doma dokler ste bolni in vzemite

SEVEROVE TABLETE ZA PREHLAD IN GRIPPO

Ravnajte se po navodilih, ki se dobe v omotu. Cena 30c.

Organov za dihanje se najraje prime in vsled tega je važno, da imate vedno doma pri rokah

SEVEROV BALSAM ZA KAŠELJ

Cena 25 in 50 centov.

Grip je večkrat bolno in pokvarjeno, pomoč dobite ako rabite

SEVEROV ANTISEPSOL

za grgranje v grlu in za izpiranje nosa, s čemur držite čisti prehod in prost nalezljivih bacilov. Cena 35 centov.

Gornja zdravila se dobe v prodaj v lekarnah. Vselej uprašajte po "SEVEROVH" in ne jemljite drugih.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

KAKO LAHKO POTUJETE V STARI KRAJ PREKO TRSTA ZA \$70.00.

PISITE TAKOJ ZA POJASNILA NA

EMIL KISS, bankir,

133 SECOND AVENUE, NEW YORK CITY.

Cena za predplačane listke (za najprej plačane karte) od Zagreba do New Yorka \$105.— in \$8.— za osebni davek!

Pošiljamo denar v domovino! Plačamo 4% obresti na vloge!

NOVO LETO, NOVE URE, NOVE CENE.

Dobili smo v zalogo prave Klign možke in ženske ure, ki so tako brane, da budete takoj na prvi pogled kupili eno. Ure so vse prave Klign izdelke in nekaj diče novega. Doplačilo na en cent nam poljito in mi vam pošljemo naš urnik za najnovejšo ure brezplačno (in s tem si prihranite dolare). Ure se vse prekušene, drle prvi čas do okukane in vsake je garantirano. Cene pa se niti kod še kod popre.

Velika zaloga pravih glasnih Columbia Gramofonov slovenske, nemške in vseh jezikov glasbe dobite pri nas. Pišite po ceni. Mi vam pošljemo katalog v Connemagh, Pa., za prave nove, glasne Columbia gramofone in glasbe.

IVAN PAJK, 24 Main Street, Connemagh, Pa.